

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 24.7.2012
COM(2012) 405 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Årsrapport om stabilitetsinstrumentet for 2011

{SWD(2012) 225 final}

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Stabilitetsinstrumentets opbygning	3
3.	Gennemførelsen af stabilitetsinstrumentet	4
4.	Oversigt over stabilitetsinstrumentet i perioden 2007-2011	5
5.	Status over stabilitetsinstrumentet i 2011	6
6.	Respons på eksisterende eller begyndende krisesituationer (stabilitetsforordningens artikel 3)	8
6.1.	Hvordan er stabilitetsinstrumentet blevet anvendt til at reagere på kriser i 2011?	8
6.2.	Hvem er involveret i kriseresponsforanstaltninger under stabilitetsinstrumentet?	9
7.	Bistand inden for rammerne af stabile samarbejdsbetingelser (stabilitetsforordningen, artikel 4)	10
7.1.	Trusler mod lov og orden (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 1).....	10
7.2.	Risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer og agenser (stabilitetsforordningen, artikel 4, stk. 2).....	10
7.3.	Kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 3).....	10
8.	Konklusion	10

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Årsrapport om stabilitetsinstrumentet for 2011

1. INDLEDNING

Denne femte årsrapport forelægges Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget i overensstemmelse med rapporteringskravene i artikel 23 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1717/2006 af 15. november 2006 om oprettelse af et stabilitetsinstrument¹.

Stabilitetsinstrumentet er et vigtigt værktøj under den højtstående repræsentant/næstformandens myndighed, som giver mulighed for at målrette ressourcer mod omfattende EU-foranstaltninger til at forebygge, afbøde og håndtere konsekvenserne af kriser og sikkerhedstrusler verden over. Rapporten giver et overblik over, hvordan stabilitetsinstrumentet blev anvendt i 2011.

Denne rapport suppleres af to arbejdsdokumenter fra Kommissionens tjenestegrene, som giver en omfattende og detaljeret overordnet ajourføring med hensyn til gennemførelsen af i) kriseresponsforanstaltninger, som blev iværksat og/eller var i gang i 2011, og ii) mere langsigtede programmer under stabilitetsinstrumentet.

De foranstaltninger under stabilitetsinstrumentet, der er beskrevet i denne rapport, iværksættes af en lang række gennemførende organer såsom FN, andre internationale og regionale organer, EU's medlemsstaters organer, ngo'er og andre organisationer i civilsamfundet.

2. STABILITETSINSTRUMENTETS OPBYGNING

Stabilitetsinstrumentet er et af de vigtigste eksterne bistandsinstrumenter, der sætter EU i stand til at være ledende i indsatsen for at forebygge og reagere på eksisterende eller begyndende kriser verden over.

Som refereret nedenfor fastlægger stabilitetsforordningens artikel 3 og 4 de typer aktiviteter, der kan finansieres under dette instrument.

Artikel 3 omhandler "bistand i tilfælde af eksisterende eller begyndende krisesituationer". Dette kan omfatte reaktioner på alvorlige politiske forhold og konfliktsituationer, større naturkatastrofer og undertiden en kompleks kombination af begge scenarier. Hvor der opstår nye muligheder for at forebygge, afbøde eller løse kriser, vil bistand inden for rammerne af stabilitetsinstrumentet, som er begrænset til tilfælde, hvor de almindelige eksterne bistandsinstrumenter² ikke kan mobiliseres tilstrækkelig hurtigt eller hensigtsmæssigt, blive

¹ EUT L 327 af 24.11.2006, s. 1.

² Instrument for førtiltrædelsesbistand (IPA), det europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrument (ENPI), instrumentet til udviklingssamarbejde (DCI), Den Europæiske Udviklingsfond det europæiske initiativ for demokrati og menneskerettigheder (EIDHR) osv.

ydet i form af øjeblikkelige *ekstraordinære bistandsforanstaltninger*³. Disse responsforanstaltninger følges undertiden op med efterfølgende *midlertidige indsatsprogrammer*⁴.

Stabilitetsinstrumentforanstaltningerne supplerer ofte EU's humanitære bistand, og instrumentet yder også vigtige bistand til "Sammenkoblingen af Nødhjælp, Rehabilitering og Udvikling"⁵. Foranstaltningerne under instrumentet kan supplere EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik⁶ og andre aktioner og yder også vigtige bistand til EU's omfattende indsats for krisehåndtering.

Bistand inden for rammerne af stabilitetsinstrumentet supplerer de almindelige eksterne bistandsinstrumenter, der på grund af deres dækningsområde, strategiske planlægning og programmeringsforløb ofte ikke er egnede som instrumenter i eksisterende eller begyndende krisesituationer. En af de store fordele ved EU's udbud af eksterne handlemuligheder er, at det omfatter en så bred vifte af instrumenter, hvilket sætter Unionen i stand til at tilbyde skræddersyede reaktioner, som er tilpasset den enkelte situation.

Forskellige mindre foranstaltninger under stabilitetsinstrumentet finansieres under en facilitet, der er oprettet via en finansieringsafgørelse, som gør det muligt for EU at yde hurtig og fleksibel støtte under stabilitetsinstrumentet til forskellige typer af aktioner med op til 2 mio. EUR. Denne stabilitetsforanstaltning er den såkaldte facilitet for politisk rådgivning, teknisk bistand, mægling, forsoning og andre bistandsområder til gavn for kriseramte tredjelande (PAMF).

Artikel 4 i stabilitetsforordningen omfatter en programmerbar del af instrumentet med mere langsigtede programmer på følgende tre fokusområder:

- Sikkerhedstrusler i en tværregional sammenhæng (artikel 4, stk. 1)
- Risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer og agenser (artikel 4, stk. 2), samt
- Kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise (artikel 4, stk. 3)⁷.

3. GENNEMFØRELSEN AF STABILITETSINSTRUMENTET

Lissabontraktatens ikrafttrædelse bevirkede, at Tjenesten for Udenrigspolitiske Instrumenter (FPI) blev oprettet i 2011 som en ny tjenestegren under Kommissionen, der samarbejder med

³ Maksimal varighed 18 måneder med hasteprocedurer for vedtagelse og gennemførelse af programmer med et budget på under 20 mio. EUR som fastlagt i Rådets forordning (EF, Euratom) nr. 1605/2002 af 25. juni 2002 om finansforordningen vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget, som ændret, i det følgende benævnt finansforordningen, og Kommissionens forordning (EF, Euratom) nr. 2342/2002 af 23. december 2002 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets finansforordning, i det følgende benævnt gennemførelsesbestemmelserne.

⁴ Programmer, der bygger på "ekstraordinære bistandsforanstaltninger", som skal skabe betingelserne for gennemførelsen af EU's samarbejdspolitikker. Disse kan være af længere varighed, men det kan også kræve mere tid at få dem vedtaget på grund af længere beslutningsprocesser, herunder udvalgsproceduren.

⁵ LRRD.

⁶ (EU's) FSFP.

⁷ Også betegnet stabilitetsinstrumentets fredsopbygningspartnerskab.

den ligeledes nyoprettede Tjeneste for EU's Optræden Udadtil (EU-Udenrigstjenesten), som er et funktionelt autonomt EU-organ⁸. Begge tjenestegrene henhører under den højtstående repræsentant/næstformand Catherine Ashtons kompetence. FPI henhører under Catherine Ashton i hendes egenskab af næstformand i Europa-Kommissionen.

Artikel 9 i afgørelsen om oprettelse af EU-Udenrigstjenesten fastsætter, at forvaltningen af EU's eksterne samarbejde henhører under Kommissionens ansvar, idet den højtstående repræsentant sikrer den overordnede politiske koordinering af eksterne bistandsinstrumenter, herunder stabilitetsinstrumentet. Således fastlægger EU-Udenrigstjenesten de politiske visioner for stabilitetsinstrumentets artikel 3 og samarbejder om forberedelsen af foranstaltninger med FPI, som er ansvarlig for gennemførelsen af vedtagne aktioner. EU-Udenrigstjenesten fastlægger også den strategiske programmering for artikel 4 gennem strategidokumenter og flerårige vejledende programmer. De tilsvarende årlige handlingsplaner defineres og udføres af GD DEVCO⁹ (med hensyn til art. 4, stk. 1, og art. 4, stk. 2) og FPI (med hensyn til art. 4, stk. 3). EU-Udenrigstjenesten og GD DEVCO samarbejder om art. 4, stk. 1, og art. 4, stk. 2, og vedtager foranstaltninger til at imødegå en række sikkerhedstrusler og andre globale udfordringer, og disse foranstaltninger supplerer dem, der gennemføres under EU's geografiske instrumenter.

4. OVERSIGT OVER STABILITETSINSTRUMENTET I PERIODEN 2007-2011

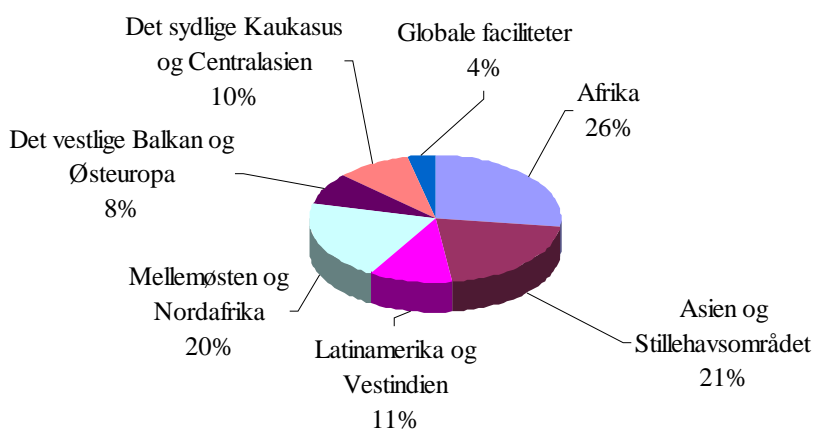
Efter at have været i kraft i fem år er stabilitetsinstrumentet nu veletableret som EU-instrument og kan anvendes til at reagere på konflikter og kriser rundt omkring i verden gennem foranstaltninger, der imødegår sikkerhedstrusler på nationalt og regionalt niveau, og til at opbygge kapacitet til at reagere på kriser og forebygge konflikter.

I perioden 2007-2011 har det kortsigtede kriseresponsinstrument under stabilitetsinstrumentet stillet **670 mio. EUR til rådighed for omkring 203 kriseaktioner på verdensplan**. Den geografiske dækning for perioden 2007-2011 er vist i figur 1.

⁸ Rådets afgørelse af 26. juli 2010 om, hvordan Tjenesten for EU's Optræden Udadtil skal tilrettelægges og fungere (2010/427/EU), EUT L 201.

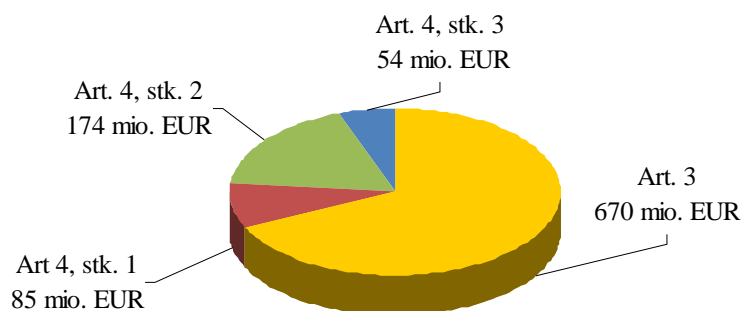
⁹ Generaldirektoratet for Udvikling og Samarbejde – EuropeAid, (Europa-Kommissionen).

Figur 1: Geografisk dækning for stabilitetsinstrumentets kriseresponsaktioner - 2007-2011 (efter finansieringstildelinger)

Figur 2 viser, hvordan finansieringen var fordelt på kriseresponsforanstaltninger (art. 3) og langsigtede programmer (art. 4) i perioden.

Figur 2: Finansiering af foranstaltninger under stabilitetsinstrumentets art. 3, art. 4, stk. 1, 2 og 3. 983 mio. EUR i alt for 2007-2011

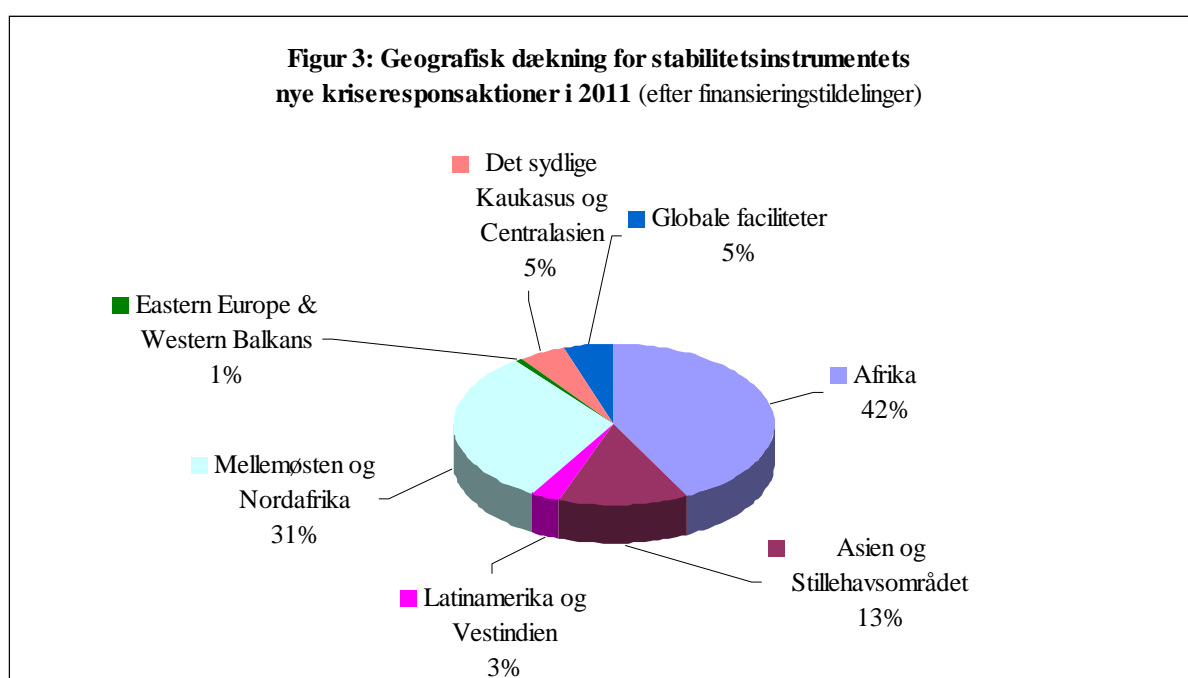
5. STATUS OVER STABILITETSINSTRUMENTET I 2011

De **282 mio. EUR** afsat i budgettet til stabilitetsinstrumentet i 2011¹⁰ (en stigning på næsten 15 % i forhold til året før) blev fordelt på følgende måde:

¹⁰ Se "Instrument for Stability: Overview 2011 commitments and payments" i Kommissionens arbejdsdokument, som ledsager denne rapport.

- 118 mio. EUR til eksisterende eller begyndende krisesituationer, hvilket var en stigning på 43 % i forhold til det foregående år
- 30 mio. EUR til respons på tværregionale trusler
- 49 mio. EUR til CBRN-risikobegrænsning, samt
- 15 mio. EUR¹¹ til kapacitetsopbygning før og efter en krise

Gennem regelmæssige notater til Den Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité blev Rådet holdt orienteret om planlægningen af nye kriseresponsforanstaltninger under art. 3 og også holdt ajour med gennemførelsen af igangværende foranstaltninger. Arbejdsgruppen om konflikter, sikkerhed og udvikling under Europa-Parlamentets Udvalg om Udenrigsanliggender, der blev nedsat inden for rammerne af den demokratiske kontrol med stabilitetsinstrumentet, afholdt fem møder med repræsentanter for Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten.

I figur 3 ses den geografiske fordeling, som viser, at flere kriser i Afrika syd for Sahara i 2011 krævede et højt niveau af finansiering fra stabilitetsinstrumentet til at støtte vigtige stabiliseringsforanstaltninger. Tillige steg den procentdel af finansieringen fra stabilitetsinstrumentet, der i 2011 blev allokert til regionen Mellemøsten og Nordafrika. Det skete som følge af begivenhederne under "Det Arabiske Forår". EU's stærke indsats for at støtte det sydlige Middelhavsområde i overensstemmelse med den højtstående repræsentants og Kommissionens fælles meddelelse af 8. marts 2011 om *et partnerskab for demokrati og fælles velstand med det sydlige Middelhavsområde* understreges også af de planlagte finansieringsoverførsler fra det generelle budget for stabilitetsinstrumentet til det europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrumentets (ENPI) budget. Den overførte sum beløber sig til 60 mio. EUR for 2012 og 70 mio. EUR for 2013.

¹¹ Herunder en bevilling på 1 mio. EUR fra Europa-Parlamentet til et pilotprojekt vedrørende et "Program for fredsskabende ngo-aktiviteter".

Selvom der blev igangsat færre nye tiltag under stabilitetsinstrumentet i en række andre regioner i 2011, pågik flere tiltag, som var blevet igangsat i 2010, stadig igennem hele 2011. Med hensyn til de langsigtede programmer for stabilitetsinstrumentet, var 2011 afslutningen på den periode, der var dækket af strategidokumentet for stabilitetsinstrumentet for 2007-2011 og de to flerårige vejledende ledsageprogrammer for henholdsvis perioderne 2007-2008 og 2009-2011.

Der gives specifikke eksempler på projekter under stabilitetsinstrumentet i 2011 i de næste to afsnit.

6. RESPONS PÅ EKSISTERENDE ELLER BEGYNDENDE KRISESITUATIONER (STABILITETSFORORDNINGENS ARTIKEL 3)

6.1. Hvordan er stabilitetsinstrumentet blevet anvendt til at reagere på kriser i 2011?

En fuldstændig beskrivelse af alle stabilitetsinstrumentets foranstaltninger, som blev gennemført i 2011, findes i arbejdsdokument I fra Kommissionens tjenestegrene, der er vedlagt denne årsrapport. For at illustrere aktiviteterne i 2011 viser følgende aktioner bredden i de mange forskellige typer af kriser, hvor stabilitetsinstrumentet blev anvendt forskellige steder i verden:

- **"Det Arabiske Forår"** – Ud over direkte støtte til fredelige valg blev der lagt vægt på at styrke civilsamfundets deltagelse i overgangsprocesserne (**Tunesien, Egypten og Libyen**), bl.a. med særligt fokus på at støtte kvinders rolle. På grund af den turbulente situation i Yemen måtte de igangværende aktioner i samarbejde med statslige retshåndhavende instanser afbrydes, mens andre, der havde til formål at styrke civilsamfundets stemme, blev videreført.
- Det **palæstinensiske** folk fik betydelig støtte, bl.a. gennem væsentlige huslejetilskud, for at bistå med at forebygge udbrud af en ny konflikt i palæstinensiske flygtningelejre i **Libanon** og således medvirke til at begrænse risikoen for optrapning og spillovereffekter i en allerede skrøbelig kontekst i Mellemøsten og Middelhavsregionen som sådan. En hastestøttepakke med henblik på socioøkonomisk stabilisering til **Gaza** blev iværksat med det formål at støtte jobskabelse og gøre vandforsyningen mere tilgængelig. Det blev yderligere besluttet at opgradere overgangsstedet **Kerem Shalom** for at lette varestrømmene mellem Israel og Gazastriben.
- I forbindelse med forsoning og retsopgør blev der afsat midler til den særlige domstol i **Libanon**, der efterforsker omstændighederne omkring mordet på den tidligere premierminister Rafiq Hariri.
- Tørkekatastrofen på **Afrikas Horn** i 2011 krævede massiv nødhjælp. Som supplement til EU's og andre organers humanitære nødhjælpsindsats iværksatte stabilitetsinstrumentet en genopretningsforanstaltning for at hjælpe landbruget med at retablere markeder og produktionskapacitet i **Etiopien**. Da tørken også påvirkede den sikkerhedspolitiske balance i **Somalia**, blev der finansieret minerydning og foranstaltninger i den forbindelse for at bane vejen for genopretning og genopbygningsbestrebelse i Mogadishu og andre tidligere utilgængelige dele af landet.

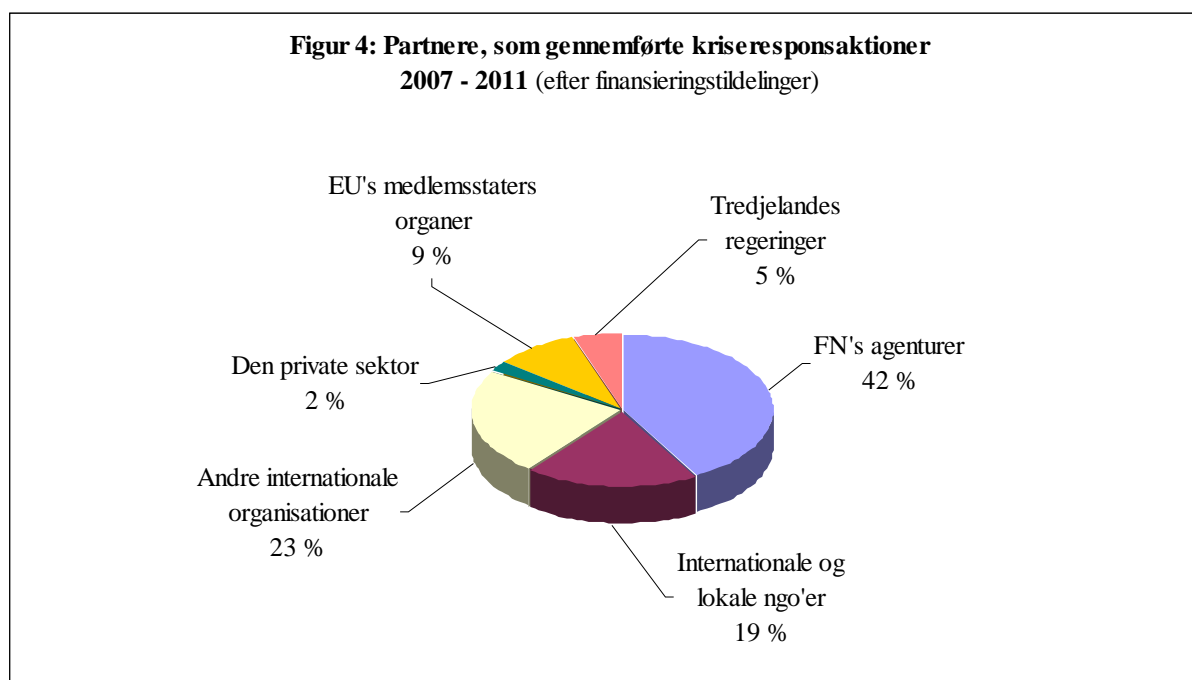
- Yderligere støtte blev givet til EU's omfattende indsats for at takle piratvirksomhed ud for Afrikas Horn gennem finansiering af EU og UNODC's (FN's Kontor for Bekæmpelse af Narkotika og Kriminalitet) programmer til **støtte for retsforfølgelse af pirater**. Tilvejebringelsen af denne støtte styrkede også EU's position i forhandlingen om overførselsaftaler med lande i regionen, som var væsentlige for, at EU's FSFP-flådeoperation til bekæmpelse af piratvirksomhed, Atalanta, kunne blive en succes.
- Det **nye land Sydsudan** fik bistand til at begrænse lokale og mellemstatslige trusler mod stabiliteten mellem Sudan og Sydsudan, primært i området omkring deres fælles grænseområde.
- Stabilitetsinstrumentet blev også anvendt efter de seneste politiske udviklinger og ændringer i den politiske/sikkerhedsmæssige magtbalance. Eksempler omfatter programmer i **Elfenbenskysten** til støtte for den nye Ouattara-regering og de seneste valg samt støtte til reform af sikkerhedssektoren i **Den Demokratiske Republik Congo (DRC)**.
- Der blev iværksat et program i området omkring Nigerdeltaet i **Nigeria** med henblik på at støtte **genintegreringen af tidligere aktivister** og således fremme stabiliteten i området.
- Et væsentligt bidrag blev ydet til støtte for EU's **Sahelstrategi** i form af bistand til fremme af indtægts- og jobskabende aktiviteter.
- Der blev iværksat flere aktioner for at mindske de stigende spændinger mellem befolkningsgrupper, som risikerede at eskalere til konflikter mellem lande. Et sådan program omfattede foranstaltninger til at lette spændinger mellem kirgisere og usbekere i den centralasiatiske **Ferganadal**, mens et andet havde til formål at forbedre relationerne mellem **haitianske og dominikanske befolkningsgrupper** i Den Dominikanske Republik.
- En række foranstaltninger blev truffet for at yde afgørende **valgbistand** i **Haiti, Kasakhstan** og **Hviderusland**, mens stabilitetsinstrumentet i **Afghanistan** blev anvendt til at støtte den uafhængige valgkommission med at udvikle og konsolidere kapaciteten til at afholde fremtidige valg.
- I **Colombia** blev der iværksat et projekt til støtte for etableringen af et rum for en **sandheds-, retfærdigheds- og forsoningsproces**, der skal varetage spørgsmålet om kidnapninger og tvungne forsvindinger.

6.2. Hvem er involveret i kriseresponsforanstaltninger under stabilitetsinstrumentet?

Stabilitetsinstrumentets kriseresponsforanstaltninger udarbejdes i tæt samarbejde med en lang række partnere: civilsamfundet, offentlig administration, EU-medlemsstaterne, EU-institutionerne, tredjelande m.fl. EU's delegationer spiller en central rolle, fordi de kan give hurtige varslinger og udvikle forslag til responsforanstaltninger. Størstedelen af nye tiltag i

2011 blev "uddelegeret"¹² til lokal gennemførelse til EU's delegationer, hvis indblik i lokale behov og krav er essentielle for at aktiviteterne får succes. Det gør det muligt rettidigt at forhandle kontrakter med gennemførende organer og at overvåge gennemførelsen af disse ofte følsomme projekter på stedet. EU-delegationerne var derfor ansvarlige for 85 % af forpligtelserne og 82 % af betalingerne under stabilitetsinstrumentet i 2011.

EU-delegationer med særligt store arbejdsbyrder på grund af stabilitetsinstrumentprogrammer fik fortsat hjælp fra medarbejdere, som finansieres over posten for administrativ støtte i stabilitetsinstrumentets budget. Stabilitetsinstrumentets personale i EU-delegationerne har ligget nogenlunde stabilt på 21, hvoraf syv medarbejdere arbejder som sagsbehandlere med ansvar for regional kriseresponsplanlægning og støtter Kommissionen med at udpege effektive foranstaltninger, og 14 arbejder som ledere af stabilitetsinstrumentprojekter i delegationer, som skal styre omfattende eller komplekse stabilitetsinstrumentaktiviteter.

Figur 4 viser viften af partnere under stabilitetsinstrumentet, der gennemfører kriseresponsforanstaltninger under art. 3. Ikkestatslige aktører gennemførte 44 % af stabilitetsinstrumentets budget og FN-familien 42 %. FN spiller en stor rolle på grund af de omskiftelige situationer, hvori stabilitetsinstrumentet anvendes, hvor FN's organer ofte er blandt de få, der er til stede lokalt og kan reagere hurtigt takket være deres solide lokale netværk. Tredjelandes regeringers gennemførelse voksede i 2011 til 5 % (sammenholdt med 3 % det foregående år). Når man ser på antallet af indsatser, er det dog internationale og lokale ngo'er, der forvalter det største antal projekter under stabilitetsinstrumentet.

¹² Juridisk og økonomisk ansvar for brugen af EU's midler, herunder beføjelse til at underskrive og i givet fald ændre kontrakter, overføres fra Europa-Kommissionens hovedkvarter til den pågældende delegation.

7. BISTAND INDEN FOR RAMMERNE AF STABILE SAMARBEJDSBETINGELSER (STABILITETSFORORDNINGEN, ARTIKEL 4)

Kommissionen varetager forberedelsen af den årlige bistandsprogrammering og -forvaltning under artikel 4 inden for rammerne af stabile samarbejdsbetingelser. Handlingsprogrammerne for stabilitetsinstrumentet for 2011 blev vedtaget som følger: artikel 4, stk. 1 (sikkerhedsmæssige og andre trusler mod lov og orden) i september 2011, artikel 4, stk. 2 (risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer eller agenser) i oktober 2011 og artikel 4, stk. 3 (kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise) i juni 2011. Der findes en detaljeret opdatering over foranstaltningerne under henholdsvis art. 4, stk. 1, art. 4, stk. 2, og art. 4, stk. 3, i Kommissionens tjenestegrenes arbejdsdokument II, som ledsager denne årsrapport.

7.1. Trusler mod lov og orden (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 1)

De programmer, der udvikles med henblik på tværregionale sikkerhedstrusler, fokuserer på kapacitetsopbygning og udvikles i tæt samarbejde med modtagerlandene. Sikkerhedskapaciteten styrkes typisk på nationalt, regionalt og i sidste instans tværregionalt plan. En målrettet tilgang gør det muligt at udpege centrale lande i en region og styrke de lokale retshåndhavende myndigheders og sikkerhedsenheders kapacitet ved at etablere eller styrke specialiserede tværfaglige enheder. Derefter indføres der regionale koordinationsfunktioner, hvor det er muligt på baggrund af eksisterende strukturer, som skal skabe et regionalt og tværregionalt samarbejde. Informationsdeling fremmes gennem regionale informationssystemer. Den dækker forskellige områder, såsom håndtering af ulovlig handel og organiseret kriminalitet ved kokain- og heroinruter, ulovlig handel med våben og sprængstoffer, øget maritim sikkerhed langs kritiske maritime ruter og kapacitetsopbygning i regioner, der er genstand for terrorhandlinger.

I 2011 blev der indgået forpligtelser for 30 mio. EUR til foranstaltninger på ovennævnte områder og udbetalt ca. 9,2 mio. EUR. Ved udgangen af 2011 blev der gennem ekspertstøttefaciliteten (ESF)¹³ hyret over 100 eksperter fra specialiserede offentlige eller halvoffentlige organisationer i EU-medlemsstaterne, som i fællesskab stillede deres særlige viden og ekspertise til rådighed og leverede teknisk input med henblik på at indkredse og sikre en detaljeret planlægning af foranstaltninger under stabilitetsinstrumentet. Dette omfattede det årlige handlingsprogram for 2012 og banede vejen for den endelige gennemførelse af aktioner fra foregående årlige handlingsplaner bl.a. inden for følgende områder:

- I 2011 blev de første to lufthavnstaskforcer nedsat i henholdsvis Kap Verde og Senegal med det formål at **bekæmpe organiseret kriminalitet på kokainruten** (40 lande, 6 mio. EUR i 2011 af i alt 19 mio. EUR). En øvelse på en uge med titlen COCAIR fandt sted i 22 lufthavne og resulterede i betydelige beslaglæggelser af narkotika.
- Som støtte for **bekæmpelsen af organiseret kriminalitet på heroinruten** fortsatte arbejdet i 10 lande, bl.a. Iran, Pakistan og Afghanistan.

¹³ Ekspertstøttefaciliteten, der trækker på specialister fra offentlige eller halvoffentlige organisationer fra alle EU-lande. Siden 2008 har eksperter fra ca. 60 organisationer i 17 medlemsstater gennemført over 100 missioner.

- Programmet **Kritiske søfartsruter** (14,5 mio. EUR i alt, 4,5 mio. EUR i 2011) dækker 17 kystlande i Det Vestindiske Ocean, Sydøstasien og Guineabugten. Under programmet forbedres informationsudvekslingskapaciteten og kyststaternes håndhævelsesfunktioner for at hjælpe dem med at skabe en sikrere søtrafik ved at hindre piratvirksomhed og væbnet røveri til havs.
- Flere projekter sigter mod at **forebygge og bekæmpe terrorisme** og dermed bidrage til den globale indsats mod terrorisme, herunder gennemførelse af FN's strategi. Der er underskrevet en kontrakt til en kontraktsum af 6,7 mio. EUR om bekæmpelse af terrorisme i Sahel med det sigte at forbedre kapaciteten til informationsudveksling, foregribe terrorhandlinger og reagere på terrorhandlinger på både operationelt og retligt plan. Samarbejde med Pakistan bistår med at forbedre strafferetssystemet i Punjab. I Sydøstasien indgår stabilitetsinstrumentet i et fælles EU-UNODC-initiativ til bekæmpelse af terrorisme.
- **It-kriminalitet** er en relativt ny konsekvens af eksisterende globale og tværregionale trusler, som man ikke længere kan bekæmpe effektivt uden at adressere deres it-dimension (3 mio. EUR er øremærket til at øge kapaciteten hos de retshåndhævende, retlige og civile myndigheder og til at fremme tiltrædelse og gennemførelse af den såkaldte Budapestkonvention). I lyset af at de fleste kritiske infrastruktursystemer er netværkstilsluttede, kan den destabiliserende effekt ved et cyberangreb eller et større utilsigtet nedbrud af informations- og kommunikationsnetværk have rystende konsekvenser. Det er på denne baggrund, **it-sikkerhed** vil blive adresseret under stabilitetsinstrumentet (med 1,5 mio. EUR øremærket til tværregionalt samarbejde og gennemførelsen af internationale normer inden for risikoerkendelse, sårbarhedsanalyser, katastrofeberedskab, varsling og håndtering af følger).
- **Forfalskede lægemidler** er en stor trussel mod folkesundheden og sikkerheden, da de som regel indeholder ingredienser af dårlig kvalitet, i forkerte doser eller blot er virkningsløse – og i nogle tilfælde endda giftige. Selvom truslen er af globalt omfang, er det især udviklingslande, der er ramt af denne trussel (5 mio. EUR er øremærket til at styrke retsgrundlaget - primært gennem Medicrime-konventionen - såvel som evnen til at opspore og analysere mistænkelige lægemidler, og endelig kapaciteten til at efterforske, retsforfølge og dermed sprænge og demontere de globale, kriminelle netværk).
- For at forbedre kapaciteten til at forebygge, bekæmpe og kontrollere **ulovlig handel med håndvåben og lette våben** ydede EU fortsat støtte til koordinering og gennemførelse af internationale protokoller og konventioner i Afrika syd for Sahara og Syd- og Mellemamerika (i 2011 7,3 mio. EUR i 41 lande).
- I 2011 tilbød EU's medlemsstater fortsat ekspertviden og drog fordel af synergier via **ESF** til stabilitetsinstrumentets langsigtede programmering og gennemførelse af programmer og projekter (prioriteret område 1 og 2, 2,5 mio. EUR under de årlige handlingsplaner for 2011), under hvilke der er foretaget over 100 missioner siden 2008.

7.2. Risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer og agenser (stabilitetsforordningen, artikel 4, stk. 2)

Historisk har aktiviteterne på de fleste områder været koncentreret om det tidligere Sovjetunionen. I 2010 forsøgte man at udvide programaktiviteternes geografiske dækning. Den er nu blevet udvidet til også at omfatte Middelhavsområdet, Mellemøsten, Sydøstasien,

Centralasien, det sydlige Kaukasus og Afrika. Omkring 40 nye lande er kommet til ud over landene i det tidligere Sovjetunionen.

Programmet for risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer eller agenser (CBRN) dækker risici i den forbindelse, der skyldes ulykker eller naturkatastrofer eller er forsætlige, og skal forbedre sikkerhedskulturen gennem udbredelse af god praksis og generelt øget sikkerhedsbevidsthed. Før 2010 blev de forskellige områder dækket hver for sig¹⁴. Fra 2010 og frem er **CBRN-ekspertisecentrene**, som EU har oprettet verden over under stabilitetsinstrumentet, gradvist ved at blive til en samlet platform for foranstaltninger inden for grænseovervågning, smugling, eksportkontrol, biosikkerhed osv.

Disse ekspertisecentre søger at styrke risikoreducerende politikker ved at udvikle skræddersyede bistandspakker (19 foranstaltninger i fem regioner til en værdi af 21,5 mio. EUR i 2011). De vil udgøre et vigtigt redskab til kapacitetsopbygning og udvikling af sammenhængende regionalpolitikker og til en styrkelse af samarbejdet om national og regional kapacitet på dette område. I 2011 oprettede EU ekspertisecentre i Sydøstasien (Filippinerne), Sydøsteuropa/Sydkaukasus/Ukraine (Georgien), Nordafrika (Algeriet), Atlanterhavskysten (Marokko) og Mellemøsten (Jordan). De første fem lokale regionale sekretariater for ekspertisecentre indledte arbejdet i slutningen af 2011. Desuden er der taget kontakt til Centralasien, lande i Golsamarbejdsrådet og Afrika syd for Sahara.

Andre områder omfatter:

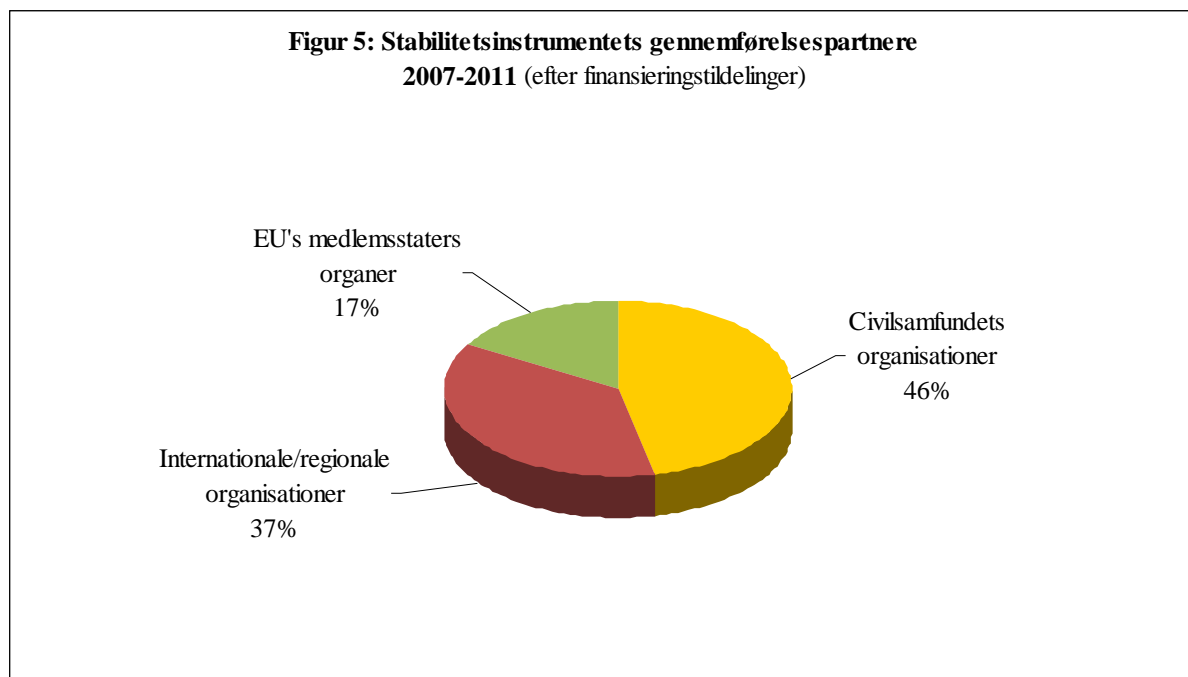
- **Aktiviteter vedrørende bidrag til og samarbejde om eksportkontrol med varer med dobbelt anvendelse** resulterede i en vellykket programgennemførelse i over 28 lande rundt omkring i verden. Samarbejdet med USA's EXBS-eksportkontrollsystem er blevet styrket.
- For at **styrke sikkerheden og beskyttelsen mod biologiske trusler** er der truffet mange foranstaltninger for at sikre faciliteter i forskellige lande i Centralasien, Kaukasus og Afrika (3,5 mio. EUR i 2011). Sammen med Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme er der iværksat et sundhedsprogram for 17 tredjelande (3 mio. EUR ved udgangen af 2010).
- For at **støtte initiativer om multilaterale garantier vedrørende nukleart brændsel (MNA)** er der indgået en kontrakt med IAEA om at bidrage til banken med lavt beriget uran (LEU) til brug af nuklear energi (10 mio. EUR i 2011). "LEU-banken", der ejes og administreres af IAEA, vil forsyne lande, der indfører civile atomprogrammer, med sikkert nukleart brændsel og dermed begrænse de dertil knyttede risici for spredning.
- Der er fortsat ydet **støtte til omskoling og alternativ beskæftigelse af tidligere våbenforskere og -ingeniører**, der stammer fra lande i det tidligere Sovjetunionen, gennem de dedikerede STCU- og ISTC-centre i Kiev og Moskva. I Irak fortsatte indsatsen for at engagere tidligere våbenforskere i omfattende aktiviteter vedrørende nedlukning og dekontaminering af kernekraftanlæg.
- **Bekæmpelsen af ulovlig handel med CBRN-materialer og vildledende finansiel praksis** fortsættes med aktiviteter i Centralasien, Sydøstasien og Nordafrika. Der er

¹⁴ F.eks. eksportkontrol med varer med dobbelt anvendelse, ulovlig handel, alternative beskæftigelsesmuligheder for tidligere våbenspecialister samt sikkerhedskultur.

indgået en kontrakt med IAEA om at bidrage til det nye IAEA-laboratorium for nuklear sikkerhedskontrol i Seibersdorf i Østrig, der skal analysere nukleare materialer (5 mio. EUR i 2011).

7.3. Kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 3)

Handlingsprogrammet for 2011¹⁵ omfattede otte tematisk inddelte aktioner under det, der kaldes **fredsopbygningspartnerskabet under stabilitetsinstrumentet**, som inddrager partnere fra civilsamfundsorganisationer, regionale og internationale organisationer og EU-medlemsstater i opbygningen af responskapacitet i perioden før og efter en krise (se figur 5).

Året igennem støttede mange igangværende aktioner EU-Udenrigstjenestens krisestyringsindsats og konfliktforebyggelsesbestrebelse, især krisestyringskommissionens og den nyoprettede konfliktforebyggelsesgruppes prioriterede områder. Denne støtte omfattede tilvejebringelse af input til konfliktanalyse fra civilsamfundsorganisationer og kvalificerede oplysninger fra marken samt ekspertise om tidlig varsel og konfliktforebyggelse i overensstemmelse med Rådets konklusioner fra juni 2011¹⁶. Nedenstående er eksempler på nogle af de vigtigste resultater i 2011:

- **Dialog med civilsamfundet og kapacitetsopbygning hos ikke-statslige aktører i landet:** Netværket for dialog med civilsamfundet¹⁷, som er et forum for dialog om fredsopbygning mellem EU og ikke-statslige aktører, afholdt 13 møder om temaer (f.eks. konfliktforebyggelse og tidlig varsel, reform af sikkerhedssektoren og kvinder, fred og sikkerhed) og landespecifikke eller konfliktspecifikke emner (f.eks.

¹⁵ Handlingsprogrammet for 2011 blev vedtaget af Europa-Kommissionen den 30. juni 2011 (http://www.eeas.europa.eu/ifs/docs/c_2011_4451_en.pdf).

¹⁶ Konklusioner om konfliktforebyggelse vedtaget på det 3101. møde i Rådet (udenrigsanliggender) i Luxembourg den 20. juni 2011.

¹⁷ Netværket for dialog med civilsamfundet forvaltes af EU's kontor for koordinering af fredsarbejde (EPLO).

møder om MENA-regionen¹⁸, Elfenbenskysten, Lord's Resistance Army) med henblik på at give input til EU's beslutningsprocesser.

- For at opbygge *kapacitet på græsrodsniveau* er 12 projekter baseret på civilsamfundet begyndt at arbejde med mægling og dialog, menneskers sikkerhed og kvinders rolle i seks lande. Der er igangsat en tidlig varslingsforanstaltning, som har til formål at opbygge en fælles forståelse af, hvilke risikofaktorer der kan optrappe en skrøbelig situation til en konflikt, samt hvilke foranstaltninger der kan træffes for at forebygge dette.
- **Mægling og dialog:** EU støttede beredskabsholdet af mæglingsekspertter i mæglingsstøtteenheden (Mediation Support Unit (MSU)) under FN's afdeling for politiske anliggender, der hurtigt kan yde mæglingsekspertise til FN, EU-medlemsstaterne og andre internationale, regionale og subregionale organisationer. To EU-finansierede MSU-eksperter gennemførte 16 separate missioner i otte lande¹⁹. En anden stabilitetsaktion i Kenya var målrettet de grundlæggende årsager til volden efter valget i 2007²⁰ og bidrog til at styrke ikkestatslige aktørers kapacitet til at mindske konflikterne mellem befolkningsgrupper.
- **Naturressourcer og behovsvurderinger efter konflikter og katastrofer (PCNA/DPNA):** FN's MSU-eksperter i naturressourcer og konflikt samarbejdede om at udarbejde omfattende analyser af Nilbækkenet og jordkonflikter, der involverer urbefolkninger i Chile og Panama, og bistod også med forberedelserne til nationale dialoger i MENA-regionen. Inden for rammerne af partnerskabet mellem EU og FN om konfliktforebyggelse og bæredygtig forvaltning af jord og naturressourcer blev der udarbejdet praktiske vejledende noter om jord, udvindingsindustrier, knappe miljøressourcer og kapacitetsudvikling. På grundlag af partnerskabet mellem EU, FN og Verdensbanken om behovsvurderinger efter kriser og katastrofer udviklede UNDOCO²¹ webbaserede værktøjer til vurderingsmissionsekspertter. Programmet udviklede også fælles uddannelses- og informationsprogrammer – 170 medarbejdere fra partnerorganisationer og andre multilaterale organisationer modtog en indledende uddannelse, mens 73 eksperter fulgte et mere dybdegående program.
- **Fredsopbygning og menneskerettigheder med særligt fokus på unge og kvinder:** Hele spektret af aktiviteter blev afviklet i tre regioner i Bosnien-Hercegovina under projektet "Unge for fred"²², bl.a. mobilisering af ungdomsorganisationer, uddannelsesdage i fredsopbygning og udvikling af lokalsamfundet.
- I **DRC** fik kvindelige aktivister bistand til at medvirke i efterforskningerne af de tilfælde af massevoldtægter i Fizi, der blev begået af den regulære hær (FARDC), hvilket førte til, at den første FARDC-chef blev dømt af en særlig mobil domstol, der pådømmer voldtægtssager. Lignende domme blev afsagt nær Kalehe og Maniema. Oplysninger om Sikkerhedsrådets resolution (UNSCR) 1325 nåede ud til over

¹⁸ Mellemøsten og Nordafrika.

¹⁹ Bl.a. Jordan (til støtte for UNAMI), Kasakhstan (til støtte for UNRCCA med henblik på Aralsøbækkenet), Kenya (hvor man med udgangspunkt i Nairobi arbejdede med spørgsmål vedrørende Somalia), Kirgisistan (for at støtte den kirgisiske regering i udviklingen af et nationalt konfliktforebyggelsesprogram) og Qatar (for at støtte fredsforhandlingerne om Darfur).

²⁰ Aktionen "Strengthening non-state actors' capacities to prevent and resolve conflicts in areas affected by post election violence in Kenya" blev ledet af Konrad Adenauer Stiftung e.V.

²¹ FN's kontor for koordinering af udviklingsaktioner (UN Development Operations Coordination Office (DOCO)).

²² Denne aktion blev ledet af Care International.

1 000 kvinder gennem offentlige informationsmøder, hvilket førte til en registreret stigning i kvinders politiske deltagelse i og indflydelse på de berørte områder²³.

- **Samarbejde med regionale organisationer:** Der blev oprettet et operationelt kriseresponscenter ved generalsekretariatet for Den Arabiske Liga (SGLAS), og man er nu ved at gennemføre et intensivt uddannelsesprogram for ansatte hos SGLAS, der arbejder med tidlig varsling, kriseanalyse og kriseresponsstyring. Projektet har fremmet et regelmæssigt, styrket samspil mellem EU-Udenrigstjenesten og SGLAS i forbindelse med forskellige kriser og om andre forhold på den fælles EU-LAS-dagsorden.
- **International dialog om fredsopbygning og statsopbygning:** EU har støttet dialogen under ledelse²⁴ af OECD siden 2009 og har specifikt i 2011 støttet sekretariatets og de fire dialogarbejdsgrupper arbejder samt afholdelsen af internationale møder. Monrovia-mødet i juni 2011 vedtog endelige vidensprodukter og drøftede et udkast til international handlingsplan, der blev fremlagt i december 2011 på det fjerde forum på højt plan vedrørende bistandseffektivitet i Busan.
- Et fælles projekt i Nepal, Uganda og DRC fokuserede på udformning, **overvågning og evaluering af fredsopbyggende** foranstaltninger. Projektet samlede 21 organisationer, herunder internationale ngo'er, lokale civilsamfund og regeringsmyndigheder, som fik mulighed for at udveksle bedste praksis.
- **Samarbejde med EU-medlemsstaterne:** Et toårigt program, der blev medfinansieret af stabilitetsinstrumentet, "Europe's New Training Initiative for Civilian Crisis Management" (ENTRi), sigter mod at styrke kapaciteten hos de medarbejdere, der udsendes på og arbejder med internationale civile krisestyringsmissioner, mens det samtidig fremmer interoperabilitet og harmonisering af partnernes tilgange til uddannelse. I sit første år afholdt ENTRi-konsortiet bestående af 13 uddannelsesudbydere fra EU-medlemsstaterne 17 kurser (både kurser forud for udsendelsen og specialisering) med deltagelse af 340 eksperter fra 49 lande.

8. KONKLUSION

De stabilitetsinstrumentforanstaltninger, der blev gennemført i 2011, og som supplerer andre aktiviteter under EU's regionale og tematiske udviklingsinstrumenter, humanitære bistand og FSFP-missioner, har styrket EU's indsats for fred, forebyggelse af konflikter, kriserespons og styrkelse af den internationale sikkerhed i væsentlig grad, hvilket er i overensstemmelse med EU-traktatens artikel 21. I stabilitetsinstrumentets femte virkeår og med et budget, der er mere end fordoblet fra 139 mio. EUR i 2007 til **282 mio. EUR i 2011**, har det vist sin robusthed og kapacitet til at bidrage til en rettidig, dynamisk respons fra EU på en bred vifte af udfordringer i hele verden. Disse udfordringer omfattede i 2011 følgerne af Det Arabiske Forår i Mellemøsten og den nordafrikanske region og den stedse mere komplicerede situation i hele regionen omkring Afrikas Horn.

Stabilitetsinstrumentets modenhed blev afspejlet i resultaterne af den samlede evaluering af programmet for stabilitetsinstrumentet, der blev udarbejdet af en uafhængig konsulentvirksomhed og offentliggjort i en rapport i juli 2011. Rapporten dækker perioden fra

²³ "Political Participation of Women from Afghanistan, Democratic Republic of Congo and Liberia in Peace and Security Policy".

²⁴ Internationalt netværk vedrørende konflikt og struktursvaghed (INCAF) under OECD.

etableringen og opsummerer, at *"stabilitetsinstrumentet har bidraget væsentligt til at styrke den overordnede relevans og effektivitet af EU's kriserespons og beredskabsindsats"*. Konklusionen var, at stabilitetsinstrumentet yder et væsentligt bidrag til sammenhængen i EU's freds-, sikkerheds- og udviklingsarkitektur – og til global fred og stabilitet. Afgørende for stabilitetsinstrumentets bidrag er dets dokumenterede kapacitet til at yde hurtig, rettidig og katalytisk respons i krisesituationer²⁵.

²⁵ International Conflict and Security Consulting: "Evaluation of the Crisis Response and Preparedness Components of the European Union's Instrument for Stability", juli 2011.